

Ontmoeting met Nirav 2, n.a.v. mijn stageplan.

Mijn plan is te complex voor de gegeven tijd. De 5 domeinen die ik onderscheid die in het proces voortdurend door elkaar heen zouden lopen zijn simpelweg te veel: methode, thema, inspiratiemateriaal, theateraal materiaal, holistische aanwezigheid. In het gesprek is Nirav veel aan het praten en bevestig ik dat wat hij zegt of vertaal ik het in mijn eigen woorden zodat ik meer gekaderd en een beetje beduusd de ruimte verlaat. Ik word geconfronteerd met mijn neiging tot abstractie en complexiteit dat resulteert in vaagheid. De kunst is om het meest abstracte concreet te maken en mijn werkpunt is om concreet te durven zijn. Om keuzes te maken en het spanningsveld van complexiteit te verkleinen. Het is een kwestie van schaal. Ik wil teveel dingen bij elkaar gooien waar niet genoeg tijd voor is om daar op een zinnige manier mee bezig te zijn en om daar met anderen over te communiceren. *Narrow things down* is wat ik mezelf moet aanleren. Werk op een kleinere schaal. Baken af. Maak keuzes. Vereenvoudig.

Dan. Waarom poëzie? Ik zeg dat het voor de hand ligt omdat we werken met de term 'scenografisch gedicht', dat klinkt leuk en veelbelovend en artistiek. Het nodigt uit om vanuit gedichten te vertrekken. Ook nodigt het uit om van tekst naar beeld/geluid composities te werken. Maarrr, daarmee wijst Nirav mij met mijn neus op de feiten: om te kiezen voor poëzie teksten is te kiezen voor een bepaald soort tekst (niet een boodschappenlijst, een sociologisch essay of een handleiding – maar een gedicht!). In die zin sla ik de vraag over wat 'eigen' is aan de dichtkunst. Wat is er met de taal van een gedicht? Wat is er anders aan de taal in een gedicht? Wat is er in de vorm van een gedicht? Wat doet rijm met de lezer? Wat doen de klanken? Wat doen de woorden? Wat doet het ritme?

Naast de vraag wat de vorm is van het gedicht of de impact of de ervaring of 'wat het doet met de lezer', is er de vraag naar de inhoud. Wat betekent het? Waar verwijst het naar? In het gesprek komt er een onderscheid ter sprake tussen inhoud en vorm, tussen ervaring en informatie, tussen 'waar het over gaat' en 'wat het teweeg brengt'. Tot mijn verbazing brengt Nirav mij op het inzicht, en hij spreekt op basis van veel ervaring, dat het niet werkt om een tekst te kiezen waarvan de inhoud gelijk is aan het thema van de voorstelling.

Het thema van de voorstelling zou naar mijn idee gaan over de aarde, de circulaire beweging van de aarde, de holistische aanwezigheid van de aarde, zoiets. In het gesprek wordt mijn idee bevestigd dat dit te vaag en groots en alomvattend is om mee te werken. Zo'n breed thema neigt ernaar karakter en zeggingskracht te verliezen omdat het alles kan zijn – het krijgt een zekere willekeur en willekeur heeft geen zeggingskracht. Hij nodigt me uit om het thema meer te richten op aanwezigheid en afwezigheid. Dat is een interessant thema om door de toeschouwer te laten *ervaren* en, "het beschrijven van de ervaring is super belangrijk voor de kunstenaar". Wat wil je bij het publiek teweeg brengen? *Wat* is aan- of afwezig? Is iets suggestief aanwezig of in onze herinnering of in ons collectieve geheugen? Waar is het aanwezig of afwezig? Wat in de ruimte is aan of afwezig? Wat haal je weg? Welk beeld? Welk geluid? Welk woord? Welke laat je aanwezig? In plaats van holistische aanwezigheid, wordt het thema of onderwerp van ons onderzoek meer een spanning tussen aanwezigheid en afwezigheid.

Dat gezegd hebbende wijst Nirav mij op het gegeven dat het niet werkt om inspiratiemateriaal (in ons geval: gedichten) te zoeken waarin het thema duidelijk naar voren komt. Beter kunnen we gedichten uitzoeken die op zichzelf inspiratie bieden voor vorm. Zij hebben op zich ook een inhoud. En gezamenlijk moet dat gedicht een monoliet zijn – een op

zichzelf staande, autonome entiteit; een ervaringswereld. Hoe dan ook moet het gedicht het thema niet uitleggen. Het gedicht functioneert als inspiratiebron voor vormen, woorden, tekens om mee te spelen. De tekst genereert het materiaal waarmee we werken.

Nirav nodigt uit om op een postdramatische manier met de tekst aan de gang te gaan, d.w.z. niet de tekst uitbeelden maar haar confronteren met andere disciplines (beeldende kunst, materiaal uit de natuur, technologie, gesproken woord, acteur in de ruimte). Hij schetst een beeld dat we in de ruimte iets doen met die tekst en iets anders in de ruimte (de acteur bijvoorbeeld) en dat ik kijk hoe zij samen een relatie aangaan – wordt het de herinnering van de acteur? Wordt het een droom? Wordt het zijn binnenwereld? Welke relatie gaat de tekst aan met de ruimte? Wat is daarvan het effect? Hoe past dat effect bij het thema, de ervaring van de toeschouwer?

Daarmee wordt mijn plan gereduceerd, gesimplificeerd en werkbaar gemaakt tot 3 kern ingrediënten: de Acteur, het Gedicht, de Ruimte. Dat betekent dat we op zoek gaan naar één gedicht. Eén geniaal gedicht dat ons bijstaat door het project en voedingsbodemp is voor het materiaal dat we genereren. ... Rilke's 21e sonnet heeft Nirav vaak genoemd. We zitten bij hem in ieder geval bij een goede dichter.

Op basis waarvan selecteer ik ons gedicht? Wat moet het gedicht genereren? Beelden in de ruimte. Beelden op video. Handelingen van de acteur. Ik moet verliefd zijn op het gedicht. Het mag te maken hebben met ons thema, want dan gaan we uitbeelden. Dus het gedicht van Rilke over de Lente is niet geschikt.

... even later besef ik me dat ik twee belangrijke vragen dien te tackelen:

1. Wat wil ik het publiek laten ervaren? En hoe verhoudt zich dat tot aan-/afwezigheid of de onderwerpen van mijn andere onderzoeken?
2. Wat zijn de bakens voor het te vinden gedicht? (Engels, kort, krachtig, zintuigelijk, ritmisch)

... nog later heb ik allerlei gedichten gelezen, over de stad omdat ik het tegenovergestelde wilde lezen van alle natuur-gedichten. Omdat Nirav heeft gezegd dat de bedoeling van het stuk beter niet aan bod kan komen in de inhoud van het inspiratiemateriaal, en aangezien ik in mijn hoofd heb dat de bedoeling van ons stuk iets is van een natuurlijke, holistische ervaring te genereren – op basis daarvan ben ik gaan zoeken naar het tegenovergestelde daarvan, namelijk ervaringen en beelden en ritmes van de stad. Maar de bedoeling is niet meer om een natuurlijke ervaring te genereren, noch een holistische soort aanwezigheid – maar om te spelen met aanwezigheid en afwezigheid. Daarvoor kunnen we best gedichten gebruiken die gaan over de natuur. Verder heb ik geleerd over T.S. Eliot zijn leven en zijn werk. Zie de pagina 'T.S. Eliot'.